

Կ Ր Օ Ն Ա Կ Ա Ն

Ճ Շ Մ Ա Ր Տ ՈՒԹԻՒՆԸ

Ես եմ ճշմարտութիւնս

Յովհ. Ժ. 6.

(Փոխադրութիւն Նաումանից)

Օ երութեան հասակում մարդիկ ճշմարտութեան մասին ուրիշ տեսակ են մտածում քան երիտասարդ ժամանակ: Հազիւ պատահի մէկը, որ ծերութեան հասակում նոյն իդէալներն ու աշխարհայեացքն ունենայ, ինչ որ պատանեկութեան հասակում: Մարդը ծիծաղում է յաճախ իւր անցեալի վերայ և հարցնում ինքն իրան. «Ի՞նչ է ճշմարտութիւնը»: Ճշմարիտ, ինչ է այն: Վարդապետութիւն է, ուղղութիւն, ինչ է այն: Այնպիսի բան է, որ միշտ փնտրում ես և չես գտնում, թէ մի երանք է այն:

Փիլիսոփաները յաջորդում են միմեանց: Ամէն մէկը հաստատում է, թէ իւր նախորդը ճշմարտութիւնը չէր գտել: Նա ջնջում է տախտակից իւր նախորդի պատկերը, որ անքան ջանքերով դրոշմուած էր այնտեղ և նորա փոխարէն իւրն է նկարում, բայց դեռ ևս նորա նկարելու ժամանակ, յետին նստարանների վերայ նստած երիտասարդները ծիծաղում են այդ ճշմարտութեան վերայ և անուանում են այն ծերացած վարպետի ուղեղի ցնորք: Յոգնած և ջարդուած տուն է գնում նա, պառկում է իւր սենեակում և մեռնում: Նա երկար մտածել էր և շատ բան գտել, բայց նորագոյն ճշմարտութիւնը իւր հակառակորդների աշակերտների կողմից փառաբանում է արդէն:

Նկեղեցիները հետևում են միմեանց և իւրաքանչիւրն ասում է, թէ ինքն է ճշմարիտ: Աբեսինիայի քրիս-

տոնեաները, Բաղդադի նեստորականները, արևելքի ուղղափառ վանականները, Հռովմի պապերը, լուտերականները, տիեզերական ժողովները, ամենքն էլ քարոզում են առանձին առանձին, թէ նղովում է նա, ով տարբեր է ուսուցանում, քան իրենք։ Նոքա քարոզում են այնպիսի մտքեր, որոնցով լցում է նոցա գլուխն ու սիրտը և սրով հետև այդ մտքերը թանգ են նրանց համար, կարծում են, թէ միակ մտքերն են, որ կարող են գոյութիւն ունենալ։ Բայց եկեղեցու պատմութիւնը ամէն մէկին իւր տեղն ու արժէքն է տալիս։ Իւրաքանչիւրը նրանցից ունէր ճշմարտութեան մի մասը, բայց այդ ճշմարտութիւնը չէր ամբողջովին։

Վարդապետական—դաւանական նախադասութիւնները չեն ճշմարտութիւնը, այլ եկեղեցին, մի միտք, որ էական էր հին եկեղեցու գաղափարների մէջ։ Վարդապետութեան ձևակերպութիւնները փոփոխական են, բայց այդ փոփոխական երևութի մէջ կայ մի մնայուն բան, ճշմարտութիւնը, եկեղեցին ճշմարտութիւն է, նա չի սխալուում, չի տատանուում, նա լուսաւորում է Ս. Հոգւով, եկեղեցին ճշմարիտ և ուղիղ ճանապարհի ապահովութիւնն է, արտաքոյ եկեղեցու չիք փրկութիւն։ Յաճախ այս միտքը քարոզում է ամենայն եռանդով և ջերմեռանդութեամբ, հարիւր հազարաւորներ զօրանում են այն հաւատով, թէ եկեղեցին ճշմարտութիւն է, բայց և այնպէս հաւանելի չէ, որովհետև սրտեղ է այն եկեղեցին, որն այդքան մեծ նշանակութիւն ունի. նա արգեօք Հռովմոսն է Լեոն Ժ.-ի, թէ Աղէքսանդր Զ.-ի կառավարութեան ժամանակ։ Ո՛չ, եկեղեցիներն էլ մարդկային գիւտեր են և անցաւորութեան ու փոփոխականութեան ենթակայ։ Ով ճշմարտութիւնն է կամենում որոնել, պէտք է հասնի մինչև սրբազան գետի ակունքները՝ մինչև Յիսուս Քրիստոսին։

Յիսուս ասում է. «Ես եմ ճշմարտութիւն»։ Այս խօսքի մէջ մեծ խորհուրդ կայ։ Նա մի ճեղքուած, խորտակուած, բաղմամաս անձնաւորութիւն չէ, ինչպէս մենք, միւս մարդիկս, նա իւր մէջ մի է և պայծառ, որովհետև նա մի է և

անբաժան Աստուծոյ հետ: Նա գնում է իւր ճանապարհով առանց երկրորդական ցանկութիւնների, առանց ետականութեան: Նորա անձնութիւնը յստակ է, նոյն իսկ խաչի վերայ Նա չի դանազանւում իւր անցեալից, Նա ճշմարիտ է մինչև խորքը, ճշմարիտ մինչև ի մահ: Ոչինչ արուեստական չէ նորա մէջ, ընդօրինակուած, ճարտարամտութեամբ ծրագրուած: Նա վեր է բոլորից իւր ազատութեամբ: Նա պայծառ երկնքի թափանցկութիւնն ունի և ճառագայթող լոյսի ազատութիւնը: Նա հին սուրբերից չէ, որոնք եպիսկոպոսական խոյր են կրում և մեծ ու ծանր գրքեր ունին իրենց ձեռքին, նա ուսումնական չէ, այլ Աստծուց բղխած՝ անմիջապէս յաւիտենականութիւնից, անանց իւր տպաւորութեամբ, բոլոր ժամանակների փրկիչը, հոգիների առաջնորդը, յաւիտենական առաքինութեան աստուածային մարմնացումը: Մեր սըրտերը նորա հետ են կապուած, և եթէ ժամանակի բոլոր փոփոխական ճշմարտութիւնները մեզ դառնացնում են, նայում ենք նորան և ասում. «Դու ես ճշմարտութիւնը»:

